

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z CHEMII dla klasy VIII

Opracowano na podstawie programu nauczania chemii w szkole podstawowej – Chemia Nowej Ery.

Temat	Umiejętności podstawowe		Umiejętności ponadpodstawowe		
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
KWASY					
1. Wzory i nazwy kwasów.	- zna zasady bezpiecznego posługiwania się kwasami - podaje budowę kwasów - opisuje różnicę w budowie kwasów tlenowych i beztlenowych - zapisuje wzory sumaryczne poznanych kwasów	- wyjaśnia dlaczego w nazwie kwasu pojawia się wartościowość			
2. Kwasy beztlenowe.	- zapisuje wzory strukturalne kwasów beztlenowych	- wymienia metody otrzymywania kwasów beztlenowych - opisuje właściwości i zastosowania poznanych kwasów beztlenowych	- zapisuje równania reakcji otrzymywania kwasów beztlenowych	- planuje doświadczenia prowadzące do otrzymania kwasów beztlenowych	
3. Kwasy tlenowe.	- zapisuje wzory strukturalne kwasów tlenowych	- wymienia metody otrzymywania kwasów tlenowych - opisuje właściwości i zastosowania poznanych kwasów tlenowych	- zapisuje równania reakcji otrzymywania wskazanych kwasów tlenowych - wskazuje tlenki kwasowe - wyjaśnia zasadę bezpiecznego rozcieńczania kwasu siarkowego(VI) -- planuje doświadczenie dla reakcji ksantoproteinowej	- planuje doświadczenia prowadzące do otrzymania kwasów tlenowych - wyznacza wartościowość pierwiastka centralnego w kwasie tlenowym	- omawia przemysłową metodę otrzymywania kwasu azotowego(V)
4. Proces dysocjacji jonowej.	- tłumaczy na czym polega dysocjacja jonowa kwasów - zna pojęcia: jon, kation i anion	- zapisuje wybrane równania dysocjacji jonowej kwasów	- zapisuje równania reakcji dysocjacji jonowej kwasów	- odczytuje równania reakcji dysocjacji jonowej kwasów	

5. Porównanie właściwości kwasów.		- wymienia wspólne właściwości kwasów	-wyjaśnia z czego wynikają wspólne właściwości kwasów	- identyfikuje kwasy na podstawie podanych informacji	
6. Odczyn roztworu, skala pH.	- wymienia rodzaje odczynu roztworu i poznane wskaźniki -rozdziela odczyny roztworów za pomocą wskaźników	- określa odczyn roztworu - posługuje się skalą pH - bada odczyn i pH roztworu - wyjaśnia jak powstają kwaśne opady - podaje przykłady skutków kwaśnych opadów	-podaje przyczyny odczynu roztworów kwasowego, zasadowego i obojętnego - planuje doświadczenie mające na celu zbadanie pH produktów występujących w życiu codziennym	- proponuje sposoby ograniczenia powstawania kwaśnych opadów - wyjaśnia pojęcie skala pH	

SOLE

1. Wzory i nazwy soli.	- tworzy i zapisuje wzory sumaryczne soli i odwrotnie(proste przykłady) - wskazuje metal i resztę kwasową we wzorze soli	- podaje wzory i nazwy soli(typowe przykłady)	- tworzy i zapisuje nazwy i wzory soli: chlorków, siarczków, siarczanów(IV), siarczanów(VI), azotanów(V), fosforanów(V)		
2. Proces dysocjacji jonowej soli.	- definiuje pojęcie dysocjacja jonowa soli - dzieli sole ze względu na ich rozpuszczalność -ustala rozpuszczalność soli w wodzie na podstawie tabeli rozpuszczalności	- zapisuje i odczytuje proste równania reakcji dysocjacji jonowej soli(np. NaCl)	- zapisuje i odczytuje wybrane równania reakcji dysocjacji jonowej soli	- przedstawia modelowo przebieg procesu dysocjacji jonowej	
3. Reakcje zobojętniania.	- podaje definicję reakcji zobojętniania - odróżnia zapis cząsteczkowy od jonowego	- zapisuje równania reakcji zobojętniania w formach: cząsteczkowej, jonowej i jonowej skróconej(proste przykłady)	- wyjaśnia przebieg reakcji zobojętniania -zapisuje i odczytuje równania reakcji zobojętniania w formach: cząsteczkowej, jonowej i jonowej skróconej(trudniejsze przykłady) - projektuje reakcję zobojętniania NaOH za pomocą kwasu HCl	-projektuje i omawia doświadczenia prowadzące do otrzymania soli w wyniku reakcji zobojętniania - zapisuje i odczytuje równanie reakcji otrzymywania dowolnej soli tą metodą	-rozwiązuje trudniejsze chemograpy zapisując odpowiednie równania reakcji otrzymywania soli

4. Reakcje metali z kwasami i tlenków metali z kwasami.	- podaje produkty równania reakcji metalu z kwasem i tlenku metalu z kwasem	- dokonuje podziału metali ze względu na ich aktywność chemiczną - opisuje zachowanie się metali w reakcji z różnymi kwasami	-zapisuje i odczytuje równania reakcji otrzymywania soli w wyniku działania kwasu na metal i na tlenek niemetalu	-projektuje i omawia przebieg doświadczeń prowadzących do otrzymania soli w wyniku reakcji metalu z kwasami i tlenku metalu z kwasami - zapisuje i odczytuje równanie reakcji otrzymywania dowolnej soli tymi metodami	-rozwiązuje trudniejsze chemograpy zapisując odpowiednie równania reakcji otrzymywania soli
5. Reakcje wodorotlenków metali z tlenkami niemetalu.	- podaje produkty równania reakcji wodorotlenków metali z tlenkami niemetalu	Zapisuje proste przykłady równań reakcji wodorotlenków metali z tlenkami niemetalu	-opisuje równania reakcji wodorotlenków metali z tlenkami niemetalu	- zapisuje i odczytuje bardziej skomplikowane równania reakcji wodorotlenków z tlenkami niemetalu	-rozwiązuje trudniejsze chemograpy zapisując odpowiednie równania reakcji otrzymywania soli
6. Reakcje strąceniowe	- podaje definicję reakcji strąceniowej	- zapisuje równania reakcji strąceniowych w formach: cząsteczkowej, jonowej i jonowej skróconej(proste przykłady)	- wyjaśnia przebieg reakcji strąceniowej -zapisuje i odczytuje równania reakcji strąceniowych w formach: cząsteczkowej, jonowej i jonowej skróconej(trudniejsze przykłady)	- przewiduje wynik reakcji strąceniowej -projektuje doświadczenia prowadzące do otrzymania soli w wyniku reakcji strąceniowej - zapisuje i odczytuje równanie reakcji otrzymywania dowolnej soli tymi metodami	-rozwiązuje trudniejsze chemograpy zapisując odpowiednie równania reakcji otrzymywania soli
7. Inne sposoby otrzymywania soli	-podaje produkty równań reakcji metali z niemetalami, tlenku zasadowego z tlenkiem kwasowym	- zapisuje równania reakcji tymi metodami	-zapisuje i odczytuje bardziej skomplikowane równania reakcji otrzymywania soli tymi metodami	-potrafi zapisać równanie reakcji otrzymywania soli w amonowych w wyniku reakcji syntezy	rozwiązuje trudniejsze chemograpy zapisując odpowiednie równania reakcji otrzymywania soli

Związki węgla z wodorem

1. Naturalne źródła węglowodorów.	-wyjaśnia co to są związki organiczne i węglowodory -wymienia naturalne źródła węglowodorów -podaje nazwy produktów destylacji ropy naftowej -wymienia przykłady zastosowania produktów destylacji ropy naftowej				
-----------------------------------	---	--	--	--	--

<p>2. Szereg homologiczny alkanów. Metan i etan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podaje definicję alkanów, szeregu homologicznego, węglowodorów nasyconych, alkanów - zapisuje wzory sumaryczne alkanów - zapisuje wzory strukturalne alkanów i podaje ich nazwy systematyczne (do pięciu atomów węgla w cząsteczce) - opisuje właściwości i zastosowanie metanu 	<ul style="list-style-type: none"> - zapisuje wzory sumaryczne, strukturalne i półstrukturalne alkanów - wyjaśnia jaka jest różnica pomiędzy spalaniem całkowitym i niecałkowitym - podaje właściwości metanu i etanu - zapisuje i odczytuje równania reakcji spalania metanu - wykonuje proste obliczenia dotyczące alkanów 	<ul style="list-style-type: none"> - zapisuje i odczytuje równania reakcji spalania alkanów 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia jaka jest zależność pomiędzy długością łańcucha węglowego a właściwościami fizycznymi alkanów - dokonuje obliczeń o wysokim stopniu trudności 	<ul style="list-style-type: none"> - zapisuje równania reakcji podstawienia
<p>3. Szereg homologiczny alkenów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podaje definicję alkenów, węglowodorów nienasyconych, alkenów - zapisuje wzory sumaryczne alkenów - zapisuje wzory strukturalne alkenów i podaje ich nazwy systematyczne (do pięciu atomów węgla w cząsteczce) - opisuje właściwości i zastosowanie etenu 	<ul style="list-style-type: none"> - tworzy nazwy alkenów na podstawie nazw odpowiednich alkanów - zapisuje wzory sumaryczne, strukturalne i półstrukturalne alkenów - podaje właściwości etenu - zapisuje i odczytuje równania reakcji spalania etenu - wykonuje proste obliczenia dotyczące alkenów 	<ul style="list-style-type: none"> - zapisuje i odczytuje równania reakcji spalania alkenów - omawia metodę otrzymywania etenu - zapisuje równania reakcji przyłączania bromu do etenu - zapisuje równanie reakcji polimeryzacji etenu - podaje właściwości i zastosowania polietylenu 	<ul style="list-style-type: none"> - zapisuje równania reakcji przyłączania wodoru, chloru, chlorowodoru, bromowodoru do etenu - dokonuje obliczeń o wysokim stopniu trudności 	
<p>4. Szereg homologiczny alkinów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podaje definicję alkinów, węglowodorów nienasyconych, alkinów - zapisuje wzory sumaryczne alkinów - zapisuje wzory strukturalne alkinów i podaje ich nazwy systematyczne (do pięciu atomów węgla w cząsteczce) - opisuje właściwości i zastosowanie etynu 	<ul style="list-style-type: none"> - tworzy nazwy alkinów na podstawie nazw odpowiednich alkanów - zapisuje wzory sumaryczne, strukturalne i półstrukturalne alkinów - podaje właściwości etynu - zapisuje i odczytuje równania reakcji spalania etynu - wykonuje proste obliczenia dotyczące alkinów 	<ul style="list-style-type: none"> - zapisuje i odczytuje równania reakcji spalania alkinów - zapisuje równanie reakcji otrzymywania etynu - zapisuje równania reakcji przyłączania bromu do etynu 	<ul style="list-style-type: none"> - zapisuje równania reakcji przyłączania wodoru, chloru, chlorowodoru, bromowodoru do etynu - dokonuje obliczeń o wysokim stopniu trudności 	

5. Porównanie właściwości alkanów, alkenów i alkinów	- podaje różnice i podobieństwa we właściwościach węglowodorów nasyconych i nienasyconych	- objaśnia jak można doświadczalnie odróżnić węglowodory nasycone od nienasyconych	- projektuje doświadczenie za pomocą którego można odróżnić węglowodór nasycony od nienasyconego		
--	---	--	--	--	--

POCHODNE WĘGLOWODORÓW

1. Szereg homologiczny alkoholi. Metanol, etanol i glicerol.	- opisuje budowę alkoholi - zapisuje wzór ogólny alkoholi - zapisuje wzory sumaryczne, półstrukturalne i strukturalne alkoholi do trzech atomów węgla w cząsteczce - tworzy nazwy systematyczne ww alkoholi - wyjaśnia co to są nazwy systematyczne i zwyczajowe	- zapisuje wzory sumaryczne, półstrukturalne i strukturalne alkoholi do pięciu atomów węgla w cząsteczce - zapisuje wzory sumaryczny i półstrukturalny glicerolu - wyjaśnia co to są alkohole polihydroksylowe - podaje odczyn roztworu alkoholu - opisuje fermentację alkoholową - opisuje negatywne działanie alkoholu na organizm człowieka	- podaje nazwy zwyczajowe i systematyczne alkoholi - bada i opisuje właściwości etanolu i glicerolu	- zapisuje równania reakcji chemicznych alkoholi - zapisuje wzory podanych alkoholi	- wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a stanem skupienia i reaktywnością alkoholi - projektuje i opisuje doświadczenia
2. Szereg homologiczny kwasów karboksylowych. Kwas metanowy. Etanowy.	- opisuje budowę kwasów karboksylowych - podaje ich definicję - wymienia pierwiastki chemiczne wchodzące w skład kwasów organicznych - zapisuje wzory sumaryczne, półstrukturalne i strukturalne kwasów do dwóch atomów węgla w cząsteczce - tworzy nazwy systematyczne ww alkoholi - wyjaśnia co to są nazwy systematyczne i zwyczajowe	- bada właściwości kwasu etanowego - opisuje dysocjację jonową kwasów - zapisuje wzory sumaryczne, półstrukturalne i strukturalne kwasów do pięciu atomów węgla w cząsteczce - zapisuje równania reakcji reakcji dysocjacji jonowej kwasów - zapisuje równania reakcji spalania kwasów - zapisuje równania reakcji kwasów metanowego i octowego z metalami, tlenkami metali i zasadami	- podaje nazwy zwyczajowe i systematyczne kwasów karboksylowych - bada i opisuje właściwości kwasu etanowego - objaśnia, dlaczego alkohol etylowy ma odczyn obojętny - podaje jak tworzy się nazwę systematyczną glicerolu - zapisuje równania reakcji spalania alkoholi	- zapisuje równania reakcji chemicznych kwasów karboksylowych - zapisuje wzory podanych kwasów karboksylowych	- wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a stanem skupienia i reaktywnością kwasów karboksylowych - projektuje i opisuje doświadczenia

<p>3. Wyższe kwasy karboksylowe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje podziału na kwasy nasycone i nienasycone - podaje definicję kwasu tłuszczowego - podaje definicję mydła 	<ul style="list-style-type: none"> - zapisuje wzory sumaryczne kwasów tłuszczowych - opisuje jak można eksperymentalnie odróżnić kwas nasycony od nienasyconego - omawia właściwości kwasu palmitynowego, stearynowego i oleinowego 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje nazwy i zapisuje wzory półstrukturalne kwasów tłuszczowych - projektuje doświadczenie mające na celu odróżnienie kwasu nasyconego od nienasyconego - zapisuje równania reakcji prowadzące do otrzymania mydła i podaje nazwy produktów tych reakcji - podaje miejsce występowania wiązania podwójnego w kwasie oleinowym 	<ul style="list-style-type: none"> - zapisuje i uzupełnia równania reakcji spalania kwasów tłuszczowych 	
<p>4. Estry, aminy i aminokwasy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady występowania estrów, aminokwasów i amin - wymienia substraty reakcji estryfikacji Definiuje pojęcia: estry, aminokwasy 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia na czym polega reakcja estryfikacji - tworzy nazwy estrów (proste przykłady) - zapisuje równania reakcji otrzymywania estrów (proste przykłady) - podaje przykłady estrów 	<ul style="list-style-type: none"> - tworzy nazwy systematyczne i zwyczajowe estrów - zapisuje równania reakcji otrzymywania podanych estrów - tworzy wzory estrów na podstawie nazw - tworzy nazwy amin i aminokwasów - zapisuje wzór poznanego aminokwasu i poznanych amin - opisuje budowę oraz właściwości aminokwasów na przykładzie glicyny 	<ul style="list-style-type: none"> - zapisuje równania reakcji otrzymywania estru o podanej nazwie lub wzorze - projektuje doświadczenie prowadzące do otrzymania estru - przewiduje produkty reakcji estryfikacji - omawia różnicę pomiędzy reakcją estryfikacji a reakcją zobojętniania 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcie hydroliza estrów - wie co to są aminy, podaje ich wzory, właściwości i zastosowania - podaje zastosowania aminokwasów - opisuje na czym polega hydroliza estru

SUBSTANCJE O ZNACZENIU BIOLOGICZNYM

<p>1. Tłuszcze.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia skład pierwiastkowy tłuszczów - dzieli tłuszcze ze względu na stan skupienia i ze względu na pochodzenie - zalicza tłuszcze do estrów 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje właściwości tłuszczów - opisuje budowę cząsteczki tłuszczu jako estru - wyjaśnia jak doświadczalnie odróżnić tłuszcze nasycone od nienasyconych 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje wzór ogólny tłuszczu - podaje różnice w budowie tłuszczów ciekłych i stałych - wyjaśnia dlaczego olej roślinny odbarwia wodę bromową - projektuje doświadczenie 		<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia na czym polega próba akroleinowa
---------------------	--	---	---	--	---

		- omawia jaki wpływ na wodę bromową ma tłuszcz roślinny	umożliwiający odróżnienie tłuszczu nasyconego od nienasyconego		
2. Białka.	- wymienia skład pierwiastkowy białek -wymienia rodzaje białek - podaje reakcje charakterystyczne białek	-opisuje właściwości białek -wykrywa obecność białka -wymienia czynniki powodujące koagulację białka - omawia jakie czynniki powodują denaturację białka (omawia doświadczenia)	-definiuje białka jako związki chemiczne powstałe z aminokwasów - zna definicję: peptydy, peptyzacja, wysalanie białek - opisuje różnice w przebiegu denaturacji i koagulacji białek	- projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające wykrycie białka - wyjaśnia na czym polega wysalanie białka	-bada skład pierwiastkowy białek
3. Sacharydy	- wymienia skład pierwiastkowy cukrów -dzieli cukry na proste i złożone -wyjaśnia co to są węglowodany	- na podstawie wzoru sumarycznego sacharydu oblicza zawartość procentową pierwiastków			
4. Glukoza fruktoza – cukry proste.	- podaje wzory sumaryczne glukozy i fruktozy	-opisuje i bada właściwości fizyczne glukozy fruktozy - wymienia ich zastosowanie			-wyjaśnia na czym polega próba Tollensa i próba Trommera
5. Sacharoza – dwucukier.	-podaje wzór sumaryczny sacharozy	-opisuje i bada właściwości fizyczne sacharozy - wymienia zastosowanie sacharozy - zapisuje równanie reakcji sacharozy z wodą			
6.Skrobia i celuloza-polisacharydy.	-podaje wzory sumaryczne skrobi i celulozy - podaje reakcję charakterystyczną skrobi	-opisuje i bada właściwości fizyczne skrobi i celulozy -opisuje przebieg reakcji chemicznej skrobi z wodą -wykrywa obecność skrobi	- wymienia różnice we właściwościach fizycznych skrobi i celulozy - opisuje znaczenie i zastosowanie skrobi i celulozy	- omawia przebieg reakcji chemicznej skrobi z wodą - wyjaśnia dlaczego skrobia i celuloza są polisacharydami	